

165. J. I. Kraszewski do Wł. Mickiewicza 18 VIII 1871 Rkp. BJ 13134 k. 6.

[k. 6r]

[nadruk:] J. I. KRASZEWSKI
DREZNO

Szanowny panie!

Rozmaite tu u nas wieści chodziły o Waszych losach i bardzo się cieszę, że tylko na tym się skończyło jeszcze. Wszystkiego dziś po Francji spodziewać się można. Przyznaję się Wam, że wypadki te okrutnie mnie co do tego kraju rozczarowały. Nigdy nie miałem dlań zbytnej sympatii, ale dziś prawie odrazę. Ta wojna¹ odjęła resztę uroku Francji – może się ona poruszać, dźwignąć, ale to upadek ... gorszy niż materialny, upadek ducha, sił, wykształcenia... Runęło wszystko, została tylko blaga.

W paczku zawieszonym przez Józia² była faktura, posyłam drugą dzisiaj.

[k. 6v] Kuzyn mojej żony, kapitan żuawów Woronicz³ (którym się zajmował generał Bystrzonowski⁴), przebył u mnie niewolę i przed rewolucją Komuny dostał się na powrót do Francji. Wiem, że był przy zdobyciu Père la Chaise⁵ – gdybyście się dowiedzieć mogli, co się z nim stało, bo nie napisał do mnie ani słowa. Radbym wiedzieć tylko, czy żyje, boć osobliwsze to milczenie ... po kilku miesiącach pobytu u mnie.

Bardzo bym rad co wiedzieć o Bronisławie⁶.

Ja się nigdzie nie wynoszę... siedzę i zostaję w Dreźnie, tylko drukarnię⁷ sprzedałem.

Szczerze życzliwy sługa,

J[ózef] I[gnacy] Kraszewski

18 sierp[nia] 1871

---

¹ O wojnie francusko-pruskiej – zob. list nr 160.

² Józef Teofil Mickiewicz – zob. list nr 132.

³ Być może chodzi o oficera armii francuskiej (ale nie regimentu żuawów) Jeana Alberta Woronicza (1835-1895), który pod nazwiskiem Woronez de Paweza uczestniczył m.in. w wojnie francusko-pruskiej. Był on nieślubnym synem krewnego Zofii z Woroniczów Kraszewskiej, działacza emigracyjnego Janusza Woronicza (1805-1874) i w 1865 r. został adoptowany przez Ludwika Bystrzonowskiego

⁴ Ludwik Bystrzonowski – zob. list nr 161.

⁵ Cmentarz Père-Lachaise był jednym z ostatnich punktów obrony komunardów w maju 1871 r.. Po stłumieniu Komuny Paryskiej na jego terenie rozstrzelowano pokonanych pod murem zwanym dziś Murem Komunardów.

⁶ Bronisław Zaleski – zob. list nr 7.

⁷ Buchdruckerei von J. I. Kraszewski – zob. list nr 118.